

Klimatkontrakt 2030

Mellan Nacka kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2024

Innehåll

1. Klimatkontrakt 2030	3
2. Syftet med Klimatkontrakt 2030	3
3. Parter	4
4. Gemensamt åtagande	5
4.1 Governance - fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy	5
4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller	5
4.3 Lärande och innovation - att göra, dela och skala	5
5. Kommunens åtaganden	6
5.1 Klimatmål 2030	6
5.2 Klimatfärdplan 2030	10
5.3 Klimatinvesteringsplan 2030	14
6. Myndigheternas gemensamma åtaganden	15
6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning	15
6.2 Samordnande insatser kring finansiering	16
6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ	16
7. Viable Cities åtaganden	16
7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030	16
7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning	17
7.3 Innovation, implementering och skalning	17
7.4 Samordnad finansiering	18
7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer	18
Klimatkontrakt 2030	19
Bilaga 1 - Länkar till dokument	20
Bilaga 2 - Omställningskartan	21

1. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för både nuvarande och framtida generationer. För att möta denna utmaning krävs att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska bibehålla eller öka livskvaliteten för invånarna, samtidigt som de når noll nettoutsläpp av växthusgaser. För att uppfylla missionen behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen

Arbetet med missionen är i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också är en utgångspunkt för många svenska städernas klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan betraktas som en genomförandeplan för Parisavtalets åtaganden om klimatomställning. Missionen ligger även i linje med de svenska miljömålen och det klimatpolitiska ramverket med inga nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045, samt EU:s målsättning om klimatneutralitet till 2050.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan städer och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

2. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär en högre ambition för hållbar stadsutveckling. Denna

ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens resurser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhälle och medborgare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städers mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Europeisk finansiering från Horizon Europe, ERUF, European Urban Initiative, URBACT med flera.
- Kommunens internationella kontakter och strategi i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.

Sammantaget ger Klimatkontrakt 2030 Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning.

3. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Nacka kommun
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

4. Gemensamt åtagande

Klimatkontrakt 2030 vilar på ett gemensamt åtagande och partnerskap från signatärerna för att arbeta i riktning mot missionen om klimatneutrala och hållbara städer. Detta inkluderar att utforska nya sätt att styra och leda i samverkan med aktörer i alla delar av och på alla nivåer i samhället.

Arbetet med att utforska, utveckla och implementera nya sätt att arbeta med omställningen sker inom tre övergripande utvecklingsprocesser.

4.1 Governance – fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla och förstärka kopplingen till aktörernas ordinarie verksamhets- och budgetprocesser, samt att integrera strategier och processer för digitalisering, social hållbarhet och klimatanpassning med omställningsarbetet.

En central del är att analysera och verka för att hindrande regleringar och styrmodeller åtgärdas, samt att möjligheter till policy som kan accelerera omställningsarbetet utvecklas.

För att klimatomställningen ska vara hållbar ur ett bredare perspektiv eftersträvar parterna insatser som skapar såväl miljömässig, social som ekonomisk nytta samt bidrar till en ökad robusthet och motståndskraft i samhället. Eftersom allas medverkan behövs för att uppfylla missionen är arbetet med den lokala omställningsarenan centralt för gemensam utveckling och lärande.

4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla strukturerna för finansiering av omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Detta innefattar utveckling av klimatinvesteringsplaner för den lokala omställningen, inklusive former för hur olika finansieringskällor från offentliga aktörer på olika förvaltningsnivåer, privata aktörer i näringsliv och civilsamhälle samt europeiska initiativ kan kombineras för att påskynda nödvändiga investeringar. Frågan om hållbar offentlig upphandling för lokal omställning är central och inkluderad i detta.

4.3 Lärande och innovation – att göra, dela och skala

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla uppföljning, utvärdering och analys på lokal och nationell nivå i samarbete med europeiska och internationella initiativ för klimatneutrala och hållbara städer.

Processen syftar också till att stärka städernas roll som innovationsnav för omställningen. I detta ingår insatser för att stärka implementering, delning och skalning av lösningar, eftersom innovationer bara är framgångsrika när de tas i bruk och får genomslag i praktiken. Alla signerande aktörer åtar sig att bidra och samskapa på mötesplatser och inom initiativ som Transition Lab Forum, Klimatfrukostar och Glo och sno.

5. Kommunens åtaganden

Nacka kommun tar klimat- och miljöfrågor på allvar och ser att klimatomställningen är en nödvändighet, såväl lokalt och regionalt som nationellt och globalt. Men kommunen är också övertygad om att omställningen utgör en möjlighet, både för en hållbar samhällsutveckling och för ekonomisk tillväxt. Effektivt utförd innebär omställningen en konkurrensfördel som bidrar till kommunens långsiktiga ekonomiska hållbarhet, samtidigt som de globala och lokala klimat- och miljöutmaningarna hanteras.

Mycket av klimatarbetet behöver ske i transformativa, inkluderande stadsutvecklingsprocesser, vilka Nacka kommun utforskat inom ramarna för Viable Cities 2.0. Programomgång 2.0 är avslutad och som ett nästa steg vill kommunen nu höja ambitionen, genom att vidga perspektiven i Viable cities programomgång 3.0. Nacka väljer därför att fortsatt ingå i partnerskapet för Klimatneutrala städer 2030 och även för år 2025 teckna klimatkontrakt. Partnerskapet innebär för Nacka ett sätt att möjliggöra klimatomställningen genom att utveckla den egna organisationen, lära av andras erfarenheter och sprida egna lärdomar vidare. Genom fortsatt engagemang i partnerskapet avser Nacka kommun arbeta med hela kommunens organisation, samhälle och geografi mot ett klimatpositivt och cirkulärt Nacka, samtidigt som kunskaper sprids och används utifrån lärdomarna i Viable cities 2.0.

5.1 Klimatmål 2030

Mål i relation till missionen Klimatneutrala städer 2030 och ett gott liv för alla inom planetens gränser

Från år 2025 förväntas Nacka ha nya, mer ambitiösa klimat- och miljömål att arbeta mot, framtagna inom ramarna för ett nytt klimat- och miljöprogram som sträcker sig från 2025–2040. Programmet och de nya inriktningsmålen med tillhörande effektmål som föreslås beslutas innebär:

- Ett klimatpositivt och cirkulärt Nacka, där såväl kommunorganisationens som Nackasamhällets utsläpp ska minska i takt med kommunens växthusgasbudget, och Nackas cirkularitet ska öka.

- Ett grönare Nacka med levande natur och vatten, där såväl mängden som tillgång till gröna och blå miljöer ska öka, och bidraget till den lokala och globala biologiska mångfalden ska öka.
- Ett klimatanpassat och hälsosamt Nacka, där andelen klimatanpassade områden ska öka, och antalet invånare som utsätts för skadligt buller och hälsofarliga ämnen ska minska.

Nacka kommuns klimat- och miljömål föreslås uppnås till 2040. I relation till missionen Klimatneutrala städer 2030 innebär det:

- Med den minskningstakt som avses hållas för att nå målet om klimatpositivt Nacka år 2040 så förväntas Nacka som helhet nå klimatneutralitet år 2037.
- Inom ramarna för det egna klimat- och miljöarbetet och partnerskapet med Viable Cities avser kommunen skapa förutsättningar för att Nackas kommunorganisation ska kunna uppnå klimatneutralitet till 2030. Detta utgör ett steg på vägen för att nå målet om att såväl kommunorganisationen som Nackasamhället är klimatpositiva år 2040.

Målsättningar och viktigaste gap för en rättvis omställning och andra multipla nyttor

Som ett verktyg för att säkerställa både rättvis omställning och multipla nyttor avses kommunens arbete med Agenda 2030 nyttjas. Därigenom fås synergier genom att knyta klimat- och miljöprogrammets genomförande till flera av de aktiviteter som görs inom ramarna för respektive verksamhets Agenda 2030-arbete. Efter beslut i kommunstyrelsen år 2020 är Agenda 2030 integrerat i kommunens mål och budget. Alla nämnder och processer arbetar med målen, vilket fått effekt i kommunens hållbarhetsarbete och syns i olika mätningar och benchmarking. Nacka rankades år 2024 som den kommun i Sverige som har bäst förutsättningar att nå Agenda 2030:s mål och indikatorer (PWC juni 2024).

Exempel på åtgärder och aktiviteter som både främjar en rättvis omställning och möjliggör nyttor inom flera hållbarhetsperspektiv är:

- Erbjuda cykelkurser inom ramen för hållbart resande, vilket skapar förutsättning för fler att cykla och kan bidra till både minskade utsläpp och bättre folkhälsa.
- Installation av solceller på kommunens egna fastigheter, vilket både minskar kommunens klimatavtryck och även kan ge ekonomiska besparingar för hyresgäster.
- Insatser för ökat återbruk, t.ex. för IT-utrustning och möbler, främjar cirkulär ekonomi och minskar avfall och resursuttag, samtidigt som det minskar klimatpåverkan från nyproduktion. Återbruk kan ge ett samhällsekonomiskt värde då investeringar kan skjutas från material till hantverk, yrkesskicklighet och möjlig kompetensutveckling.

Att omdana och återbruka kan i förlängningen skapa fler arbetstillfällen (Cai & Waldmann, 2019) och kan bidra till stärkt lokal resiliens. Material i såväl IT-utrustning som miljöer innebär sociala risker kopplat till arbetsvillkor och mänskliga rättigheter vid råvaruuttag och tillverkning (Swedwatch 2017). Att minimera uttag av jungfruligt material och hålla produktionen nära genom återbruk kan i viss mån minska användningen av jungfruliga material med sociala risker.

- Kommunens omfattande våtmarksprojekt som innebär skydd och återställande av våtmarker bidrar både till att binda kol, minska översvämningsrisker och främja biologisk mångfald.
- Matsvinnsmätning i Nackas kommunala skolor och förskolor kan bidra till minskat matsvinn, som i sin tur kan minska kommunens klimatavtryck och främja resurshushållning, vilket har både miljö- och kostnadsbesparande effekter.

Nacka kommun nyttjar Sustainable advantage växthusgasbudget för beräkning av växthusgasutsläpp och minskningstakt för territoriet, vilken bygger på en metodik som fångar upp Parisavtalets skrivning om rättvis omställning. Principerna som ligger till grund för denna metodik innebär att globalt resursstarka länder ska minska sina utsläpp med 60–64% per decennium, till skillnad från de globala 50% minskning per decennium. Detta innebär att Nacka, liksom Sveriges övriga kommuner, får ett större beting avseende minskningstakt.

Nackas klimat- och miljömål med tillhörande program tar inte direkt upp begreppet "rättvis omställning", utan detta avses omhändertas i efterföljande planering, aktivering och genomförande. Det går även i linje med kommunens övergripande mål om "Bästa utveckling för alla" och är således en naturlig och självklar del av kommunens verksamhet. Detta mål, liksom klimat- och miljömålen, riktar sig till hela organisationen och omfattar flera invånargrupper med olika behov och perspektiv. Alla nämnder och verksamheter ska omhänderta och bearbeta målen utifrån sina respektive ansvarsområden, och utifrån behoven hos sin primära målgrupp (exempelvis barn eller äldre).

Beräkningar av växthusgaser utifrån

För beräkning av växthusgasutsläpp och minskningstakt används referensår 2022 som baslinje, som är senast tillgängliga data och således så nära ett nuläge som möjligt. Nacka kommun nyttjar främst Sustainable advantage växthusgasbudget för beräkning av växthusgasutsläpp och minskningstakt för territoriet, men har även sen tidigare en koldioxidbudget. Dessa två ger kommunen en god bild av såväl historiska utsläpp, som nuläge och behov av minskningstakt framöver.

Nacka har ett naturligt upptag av koldioxid om cirka 16 000 ton årligen till 2050, om nuvarande markanvändning består. Mängden växthusgasutsläpp år 2022 (basår) uppgick till cirka 120 000 ton. För att nå målet om ett klimatpositivt Nacka år 2040

utgår kommunens antaganden och målvärden utifrån beräkningarna om att de totala utsläppen vid målåret inte får vara större än 11 000 ton, för att ta höjd för eventuella markförändringar som kan påverka kolupptaget.

Med en minskningstakt i linje med kommunens växthusgasbudget förväntas utsläppen år 2037 ha nått 16 000 ton, vilket skulle innebära att Nacka kan anses klimatneutralt då utsläppen är desamma som det naturliga upptaget.

Specificerad data för de scope som kommunen arbetar med

Data för de scope som kommunen arbetar med är under uppdatering och framtagande i samband med fastställande av det nya klimat- och miljöprogrammet och dess kommande uppföljning. Nedan följer en övergripande beskrivning av hur kommunen förhåller sig till respektive scope och ett axplock av kommunens aktiviteter i relation till dessa.

- **Scope 1** (Omfattar direkta växthusgasutsläpp, det vill säga utsläpp som kommunen själva står för och kan påverka): För Nacka kommuns direkta utsläpp så ställer vi om vår fordonsflotta till att bli fossilfri. Uppföljningen av tankade drivmedel och utsläppen kopplat till detta intensifieras under kommande år för att säkerställa att driften av fordon sker på fossilfritt bränsle. De kommunala bolagen innefattas i denna omställning. En stor del av kommunens transporter är upphandlade och hamnar därför i Scope 3. Vad gäller övriga egna anläggningar som är utsläppskällor så har kommunen fasat ut sin sista oljepanna som tidigare använts för uppvärmning.
- **Scope 2** (Omfattar indirekta utsläpp i form av inköpt energi från externa leverantörer): Minskade utsläpp från Scope 2, alltså Nackas energianvändning till de egna verksamheterna genomförs på flertalet sätt. Både genom energieffektiviseringar i befintligt fastighetsbestånd, avtal om el märkt "Bra miljöval" samt genom installation av solceller på taken. Nackas målsättning är att installera solceller på alla kommunala tak där så är möjligt. Detta kommer innebära att Nacka i större utsträckning bidrar till elförsörjning med energi från förnybara källor. I nybyggnation bygger Nacka energieffektivt genom Miljöbyggnad silver. Detta innebär att energianvändningen i driftskedet av kommunens lokaler och byggnader blir låg.
- **Scope 3** (Omfattar indirekta utsläpp utöver inköpt energi, det kan till exempel handla om material, transport och övriga externa leverantörer): Scope 3-utsläpp är oftast en stor utsläppskälla för organisationer och samtidigt den svåraste att mäta och hantera eftersom rådigheten är relativt begränsad. Inom Scope 3 rymms inköp och upphandling till kommunens verksamheter och här planerar Nacka identifiera sina största utsläppsposter genom en miljöspendanalys. När de största utsläppskällorna är identifierade intensifieras arbetet med att minska utsläppen från dessa. Utsläppen från tjänsteresor följs redan upp och här finns potential

till förbättring och ytterligare utsläppsminskning, främst kopplat till kommunens flygresor. I det nya klimat- och miljöprogrammet tas ett helhetsgrepp kring utsläppen från invånare där bland annat konsumtionsbaserade utsläpp inkluderas. Medborgare och näringsliv är avgörande för att få till en omställning.

5.2 Klimatfärdplan 2030

Summering av Nacka kommuns färdplan för arbetet i riktning mot missionen om klimatneutralitet 2030.

Strategiska prioriteringar för klimatarbetet

Nackas strategiska prioriteringar för klimatarbetet utgår från kommunens kommande klimat- och miljöprogram, vars mål beskrivs i avsnitt 5.1.1. Detta är således grunden till Nackas klimatfärdplan. Programmet är strategiskt till sin karaktär, och syftar till att vägleda och styra kommunens övergripande klimat- och miljöarbete. Programmet kommer att konkretiseras löpande genom de åtgärder och aktiviteter som anges i verksamheternas olika efterföljande verksamhetsplanering och utövande, vilket således blir en levande klimatfärdplan.

Prioriterade insatser i omställningsportföljen

Parallellt med det nya klimat- och miljöprogrammet kan Nacka kommuns klimatfärdplan även anses utgöras av det projekt med titel "Från mål till handling – lås upp den inneboende innovationskraften och skapa förutsättningar för omställning på riktigt!" som kommunen ämnar genomföra inom ramarna för Viable Cities 3.0. Detta projekt fungerar som verktyg för genomförande av det nya klimat- och miljöprogrammet i syfte att nå dess mål. Aktiviteter och insatser kommer utvecklas och genomföras under projekttiden och är således inte ännu specificerade i detalj.

Utöver dessa större projekt pågår och planeras flera aktiviteter som utgör en del av kommunens klimat- och miljöarbete, utifrån mål och uppdrag i Mål och Budget 2025–2027. Ett axplock av dessa insatser är:

- utreda hur de nya miljö- och klimatmålen tydligare kan integreras i kommande års mål- och budgetdokument,
- identifiera och starta ett pilotprojekt med utsläppsfri byggarbetsplats i kommunen, i syfte att få mer kunskap och erfarenhet kring området,
- fortsatta investeringar för att förse kommunens fastigheter med solceller,
- avsättning av medel för att öka andelen skyddad natur i Nacka,
- förbättrande åtgärder för biologisk mångfald, till exempel genom program för rena sjöar, samt
- utveckling av entréer till kommunens naturreservat.

Utveckling av former och gemensam förmåga för governance och samverkan samt arbete med uppföljning och lärande

Nacka kommun har under tidsperioden för programomgång 2 tillsatt en klimat- och miljödirektör med ekonomiska och personella resurser för att utgöra ett omställningsteam (den nybildade enheten för strategiskt klimat- och miljöarbete). Detta har varit ett sätt att integrera Viable Cities missionsdrivna mål i kommunens verksamhet på ett systematiskt sätt. Ytterligare en erfarenhet från det tidigare arbetet är att det vore önskvärt att integrera och linjera även klimatkontraktet, klimathandlingsplan samt klimatinvesteringsplan tydligare till befintliga, utvecklade processer samtidigt som en innovativ förflyttning skapas. En verksamhetsutveckling för klimatet inom den kommunala organisationens styrmodell.

För att vidareutveckla och aktivera genomförandet av de nya klimat- och miljömålen inriktas det kommande Viable Cities-projektet på effektiv styrning, samverkan, uppföljning och lärande – både i och utanför kommunorganisationen. Tillsammans innebär de följande insatser och aktiviteter, i syfte att nå såväl missionen som klimat- och miljömålen:

Säkerställa en ändamålsenlig styrning och uppföljning av kommunens nya klimat- och miljömål.

Integrera klimat- och miljöprogrammets genomförande i mål- och budgetprocessen (= en klimatinvesteringsplan kopplat till kommunens befintliga ekonomiprocesser).

Ordning och reda i rapportering och uppföljning av kommunens nya klimat- och miljömål. Mäta effekter och resultatet för att säkerställa framsteg. Klimatomställning som ekonomisk möjliggörare, vi ökar vår förmåga att söka medel för extraordinära insatser för klimatomställning.

Kartlägga och frigöra organisationens förmåga till innovation och klimatomställning.

Inom ramarna för detta område identifieras organisationens innovationskraft genom innovationsmätning, analys och presentation av resultat till ledning och organisation. Inledningsvis involveras 100 medarbetare, för att sen utveckla till att involvera samtliga medarbetare. Riktade åtgärder identifieras och implementeras löpande. Uppföljningsmätning görs för att tydligt påvisa utveckling och effekthemtagning, kopplat till klimat och hållbar omställning i form av ökad innovationsförmåga.

Vidare planeras insatser som syftar till att säkerställa att alla anställda inom Nacka kommun är medvetna om vikten av och fokus på intraprenörskap och därigenom systematiskt arbete med klimatomställning. För att ge kommunen möjligheten att effektivt justera kurs vid behov är det tänkt att införa en årlig uppföljning på mätningen.

Frigöra Nackabornas förmåga som motor i klimatomställningen.

Detta område syftar till att planera och genomföra insatser som engagerar och utbildar Nackaborna, och på så vis nå ut med kommunens klimat- och miljömål och strategier. Genom arbetet skapas delaktighet, aktivitet och omställningsförmåga. Inom ramarna för arbetet samlas data in för att kunna mäta Nackabornas förflyttning på en aggregerad nivå.

Arbetet planeras ledas av kommunens enhet för strategiskt klimat- och miljöarbete som också fungerar som omställningsteam. Enheten ansvarar för kommunens övergripande klimat- och miljöarbete och rapporterar till klimat- och miljödirektören samt kommunstyrelsens miljöutskott. Arbetet integreras i Nacka kommuns ordinarie processer och bygger på kommunens styrmodell med fokus på avancemang och aktivering inom klimatområdet. Modellen är byggd på processer och inte likt andra kommuners traditionella förvaltningar som lätt blir stuprör. För att säkerställa en effektiv styrning tillsätts också en styrgrupp bestående av Klimat- och miljödirektör, Digitaliseringsdirektör, Utbildnings- och arbetsmarknadsdirektör, Näringslivsdirektör samt en centralt placerad kommunstrateg (organisationspsykolog). På det sättet fångar vi flera perspektiv och en bredd i den kommunala organisationen. Projektledaren ansvarar för genomförandet av projektets aktiviteter och rapporterar löpande till styrgruppen.

Andra strategier som kopplar till omställningen till klimatneutral kommun

- Löpande arbete med att integrera Agenda 2030 i kommunens alla verksamheter
- Klimatkalkyl för kommunens detaljplaner från 2025
- Hållbarhetsstrategi för kommunens egna fastigheter
- Användning av kommunens egna verktyg "Miljö- och Klimatambitioner" i detaljplanerna för aktivering av klimatambitioner för såväl kommunal som privat mark.
- Projektet "Smart stad Nacka" ska möjliggöra ny teknik, innovativa metoder, samarbete och samskapande för att Nacka ska bli mer hållbart, attraktivt, produktivt och anpassningsbart.

Integrationen mellan klimatomställning och klimatanpassning

Klimatanpassning är en naturlig del i kommunens klimat- och miljöarbete, och finns integrerad i såväl planering och genomförande som genom upprustning och anläggning i befintliga miljöer. I kommunens förslag till nytt klimat- och miljöprogram utgör både klimatomställning och klimatanpassning viktiga målområden, som även binds ihop genom ett fokus på att arbeta med naturbaserade lösningar, ekosystemtjänster och en livskraftig natur. Denna synergi och dessa beroenden konkretiseras ytterligare genom pågående arbete med en grön- och blåstrukturplan samt en naturvårdsplan. Dessa tre dokument synliggör hur klimatomställning och

klimateanpassning hänger ihop, och hur ett effektivt arbete med Nackas grönområden fungerar som en brygga, och agerar både verktyg och beredskap för omställning och anpassning.

Nacka kommun har sedan 2022 ett program för klimateanpassning, antaget i kommunfullmäktige. Syftet med programmet är att bidra till att minska konsekvenserna av ett förändrat klimat i Nacka, samt utveckla Nacka kommuns proaktiva och systematiska klimateanpassningsarbete. Programmet ger en övergripande bild av riskerna kopplat till ett förändrat klimat i Nacka kommun. Det innehåller även prioriterade åtgärder kopplat till riskerna gällande skyfall, värme, havsnivåhöjning och biologisk mångfald. Dessa bedöms i nuläget vara de största klimatrelaterade riskerna för Nackasamhället. Programmet ska uppdateras under 2025 och möjliggör då att kopplingen till klimatomställning och målen i det nya klimat- och miljöprogrammet tydligare synliggörs.

Rättvis omställning och livskvalitet

Kommunens nya klimat- och miljömål är kommunövergripande och omfattar således kommunorganisationens samtliga verksamheter. Respektive verksamhet har olika intensiv kontakt med kommunens invånare, på olika nivåer och med olika möjlighet att inkludera ett omställningsperspektiv i sin kontakt med dessa. Klimat- och miljöprogrammets genomförande innebär att respektive verksamhet identifierar hur de bäst bidrar till att nå målen, där det inte hålls för osannolikt att frågor som livskvalitet, beteendeförändringar och livsstil belyses hos de verksamheter som har en nära kontakt med Nackaborna.

En central del i Nackas ansökan om medel inom ramarna för Klimatneutrala städer 2030 3.0 syftar till att inkludera invånarperspektivet i klimatomställningen, och använda civilsamhället som motor utifrån de olika drivkrafter som finns runt om i kommunen. Genom denna del av det kommande projektet ser kommunen stora möjligheter att både säkerställa bästa utveckling för alla och främja beteendeförändringar mot en klimatsmart och hållbar livsstil bland invånarna, som utgår från deras olika förutsättningar och behov.

Kommunen driver även projektet "Smart stad Nacka", mer beskrivet i nästa avsnitt, som också bidrar till att underlätta klimatsmarta och hållbara val i vardagen för medborgarna.

Digitalisering till stöd för omställning

Under 2019 antog kommunfullmäktige en digitaliseringsstrategi som ska möjliggöra att digitaliseringstakten kan öka, bli mer sammanhållen och kostnadseffektiv. Den ska vara styrande vid beslut och prioriteringar i Nacka kommuns digitaliseringsarbete. Från 2022 tar kommunen även fram en årlig rapport över Nackas digitalisering, i syfte

att ge en översikt över hur vi realiserar kommunens nuvarande digitaliseringsstrategi, sammanfatta våra framsteg och identifiera områden för förbättring.

Kommunens digitaliseringsstrategi är kommunövergripande och omfattar således även klimat- och miljöarbetet, där utvecklingsmöjligheter kontinuerligt identifieras och utforskas. En central del av Nackas klimatomställning är användningen av digitala uppföljningsverktyg. Ett av kommunens nuvarande verktyg för att följa miljömålen är Miljöbarometern, som gör det möjligt att över tid spåra utvecklingen av varje enskild indikator. Genom att tillgängliggöra digitala verktyg skapas transparens, vilket främjar medborgarengagemang och ökar delaktigheten – något som är positivt ur ett klimatomställningsperspektiv. Utöver miljöbarometern finns kommunens mål- och uppföljning av Agenda 2030 integrerat i Stratsys där alla verksamheter årligen planerar och följer upp hållbarhetsarbetet inom klimat- och miljöområdet samt social hållbarhet.

Kommunen startade under 2024 "Smart stad Nacka". Satsningen syftar till att lösa Nackas hållbarhetsutmaningar genom att nyttja digitaliseringens möjligheter, innovation och samskapande. Satsningen bedrivs enligt quadrupel helix-modellen med kommunen i förarsätet med nära samarbete med näringslivet och akademien och med invånarna i centrum.

Kommunen arbetar även med att öka och synkronisera tillgängliga data där GIS nyttjas för att identifiera möjligheter och utmaningar, men också kunna effektivisera arbetet och hjälpa till i planering och avvägningar. Utöver detta arbetar kommunen med att kunna införa digitaliserad beräkning av klimatpåverkan från detaljplaner, med möjlighet att laborera med olika lösningar för att möjliggöra en god stadsutveckling som också bidrar till klimatomställningen.

5.3 Klimatinvesteringsplan 2030

Sammanfattning av Nacka kommuns klimatinvesteringsplan

För att styrningen av klimat- och miljöfrågor ska bli tydlig och effektiv behöver åtgärder och satsningar vägas även ur ett ekonomiskt perspektiv, där dess långsiktiga nytta beaktas. Investeringar för att nå klimat- och miljömålen kommer således att integreras i kommunens mål- och budgetprocess, och för att klimatinvesteringsplanen ska utgöra ett verktyg i hela kommunens omställningsarbete avser kommunen att testa möjligheten att koppla den till arbetet med det nya klimat- och miljöprogrammet. Syftet är att tydliggöra de investeringsbehov som krävs för att nå uppsatta mål, där investeringar och behov av dess finansiering sker löpande inom respektive verksamhet.

Parallellt med ordinarie budget- och verksamhetsplanering pågår arbetet med att utveckla och förfina kommunens arbete med gröna obligationer och ramverk, samt

framtidfonder inom klimat- och miljö som syftar till finansiering av extraordinära insatser utanför mål- och budget.

Detta tillsammans sätter ramarna för kommunorganisationens portfölj av investeringar och satsningar för klimat- och miljöinsatser och hållbar utveckling.

6. Myndigheternas gemensamma åtaganden

Genom detta kontrakt åtar sig myndigheterna att samverka sinsemellan och vara en aktiv samtalspartner i det lokala arbetet i de medverkande städerna samt med Viable Cities inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

Syftet med myndigheternas åtagande är att bidra till att stärka städernas omställningsförmåga och underlätta implementering och uppskalning av hållbara lösningar som också bidrar till ökad livskvalitet, nu och i framtiden.

Myndigheterna som är parter i Klimatkontrakt 2030 utvecklar löpande samordningen kring sina insatser inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning samt utveckla formerna för dialog med, och samlad information till, städerna.

Åtagandet innebär vidare att utveckla arbetssätt som identifierar synergier och främjar myndigheternas förmåga till kollektivt och kontinuerligt lärande med fokus på lokal och regional hållbar omställning. Det omfattar myndigheternas medverkan i Transition Labs och på andra samverkansarenor som Viable Cities faciliterar.

Myndigheterna avser att genomföra insatser i enlighet med principerna i kap 3, och i enlighet med myndigheternas tre gemensamma åtaganden enligt nedan. I detta utvecklingsarbete utgör Rådet för hållbara städer ett viktigt ramverk och strategiskt forum för en bred myndighetssamverkan, där insatserna på operativ nivå initieras av:

- åtagandena i Klimatkontrakt 2030
- det nationella kunskapsstödet med namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling inom ramen för EU:s regionala utvecklingsfond
- andra identifierade områden och regeringsuppdrag.

6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning

Tillsammans med kommunerna arbetar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga

regelverk. Med kommunernas identifierade utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt och långsiktigt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

6.2 Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna åtar sig att, utifrån identifierade behov hos kommunerna, fortsatt koordinera, underlätta och skapa en samlad bild av finansiella stöd, uppdrag och satsningar som rör hållbara städer och samhällets utveckling. Syftet med åtagandet är att tillhandahålla ändamålsenlig information om olika finansieringsmöjligheter och stöd. Insatserna inkluderar även att tillsammans utforska behov och utveckla nya typer av insatsformer för städernas omställning.

6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ

Myndigheterna är aktiva deltagare i flera olika europeiska initiativ kring utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Detta inkluderar att bidra till utformningen av utlysningar och aktiviteter inom initiativen, bland annat utifrån dialog med städerna i Klimatkontrakt 2030. Vidare ingår att informera om möjligheter till finansiering och samarbeten på europeisk nivå samt att stödja de städer som ansluter sig till EU:s Cities Mission om 100 klimatneutrala städer 2030.

7. Viable Cities åtaganden

Med målet att skapa förutsättningar för ett gott liv för alla inom planetens gränser genomförs det strategiska Innovationsprogrammet Viable Cities i nära samarbete med olika aktörer för att påskynda omställningen till klimatneutrala städer år 2030. Detta är en central del av Sveriges åtagande att uppnå målen i Agenda 2030 och Parisavtalet. Programmet strävar efter att vara ledande i att stödja städernas omställning på nationell, europeisk och global nivå genom att använda missionen som ett verktyg.

Inom ramen för Viable Cities som ett strategiskt innovationsprogram kommer följande att prioriteras:

7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030

Det pågår en allt snabbare mobilisering kring omställningen både lokalt, nationellt och internationellt, där Klimatkontrakt 2030 fungerar som viktigt verktyg. För att effektivisera och skala upp arbetet krävs bättre samordning och kontinuerlig utveckling av kontrakten. Detta inkluderar att bredda, replikera och prioritera åtgärder samt att effektivisera dialogen mellan alla inblandade aktörer.

Viable Cities programkontor har etablerat och utvecklar nu en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige. Syftet är att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt, där myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer utvecklar och skärper sina åtaganden steg för steg. Samtidigt fokuseras det på att implementera och skala upp åtgärder för att påskynda omställningen.

Den förstärkta samordningsfunktionen stödjer aktörerna i att gemensamt stärka sin förmåga att gå från teori till praktisk implementering av klimatåtgärder. Målet är att ta Klimatkontrakt 2030 till nästa nivå både lokalt, nationellt och internationellt.

Funktionen ökar också kunskapen och skapar bättre förutsättningar för kommuner och andra aktörer att dra nytta av och utveckla arbetssätt för att integrera de omfattande policypaketet på EU-nivå, som exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar, på lokal nivå.

7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning

Detta åtagande är kopplat till myndigheternas engagemang, som finns beskrivet i avsnitt 6.1, samt utvecklingsprocesser för systemdemonstratorer och policylab.

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör inom smart policyutveckling och regelverk för att stödja städernas klimatomställning. Det innefattar bland annat att ge kommuner bättre överblick över gällande och framtida svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer som är relevanta för klimatomställningen, till exempel policypaketet Fit for 55.

Viable Cities åtagande innefattar också att erbjuda processtöd att förändra regelverk och normer för att praktiskt underlätta klimatomställningen.

7.3 Innovation, implementering och skalning

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för att uppnå missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Detta arbete fokuserar särskilt på gemensamma utvecklingsprocesser för policyutveckling och lärande/innovation, som beskrivs i avsnitt 3.3.

För att underlätta för kommuner att implementera och skala innovation som snabbar på klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd. Detta inkluderar samarbete med andra strategiska innovationsprogram och Impact Innovation-program inom utvecklingen av Klimatkontrakt 2030.

Utifrån samarbetsavtalet som finns med Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer Viable Cities ytterligare utveckla samverkan med såväl städer och

myndigheter inom detta område. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

Viable Cities samverkar också med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Klimatkommunerna inom initiativet Klimatkonkurrenskraft. Syftet är att påskynda omställningen i riktning mot missionen genom samverkan mellan kommunerna och näringslivet vilket bidrar till att stärka företagens konkurrenskraft.

7.4 Samordnad finansiering

Viable Cities kommer att stödja kommunernas behov av finansiering för klimatomställning och främja samarbete och synergier mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer tillsammans *med städerna* att fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 inom satsningen Klimatneutrala städer 2030 och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans *med myndigheterna* att utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 6.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EU:s mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl i plattformen för genomförande av missionen, NetZeroCities, som i CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar likt Viable Cities i fler länder.

Viable Cities är också en aktiv part i det europeiska partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT) och deltar i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med syster-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), samt med satsningen New European Bauhaus.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Nacka kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2024-12-06 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2025. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021, den tredje 2022 och den fjärde 2023. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Mats Gerdau

Kommunstyrelsens ordförande,
Nacka kommun

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Caroline Asserup

tf Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Maria Ohlman

tf Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Nacka kommun.

- [Klimatkontrakt 2030, version 2022](#)
- [Klimatkontrakt 2030, version 2023](#)

Bilaga 2 – Omställningskartan

Omställningskartan är en visuell vägledning för städernas omställning till klimatneutralitet. Kartan bygger på lärdomar från bland annat från Viable Cities och har utvecklats inom NetZeroCities för att stödja ett transformativt arbetssätt. Kartan vägleder städer utifrån deras unika startpunkt, mål och lokala förutsättningar.

En central del i kartan är att skapa en omställningsarena som samlar ett ekosystem aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället för att tillsammans med dessa samskapa och genomföra en portfölj av åtgärder. Arbetet inom omställningsarenan är iterativt och lärande, vilket innebär att, nya aktörer tillkommer efterhand, strategier och planer justeras och förbättras kontinuerligt.

Genom att testa, reflektera och successivt integrera effektiva lösningar och arbetssätt kan dessa formas till att bli det nya normala. Ett centralt verktyg i den långsiktiga omställningsprocessen är Klimatkontrakt 2030, som därför i kartan löper längs hela processen.

Klimatkontraktet tydliggör åtaganden, handlingsplaner och investeringsplaner som revideras steg för steg. Genom klimatkontraktet förbinder sig alla parter att stegvis stärka sitt engagemang och samarbeta över sektorsgränser för att påskynda klimatomställningen. Omställningskartan visar på att arbetet över tid förstärker städernas förmåga att nå klimatneutralitet.

